

buitenland

Een medewerker van een koffieproducent in Zambia wast de koffiebonen. Het grootste deel van de Zambiaanse koffieproductie is voor export bestemd. © nurphoto via getty images

Slechts fractie Belgische ontwikkelingssteun gaat naar duurzame landbouw

VOEDSELSCHAARSTE Een dringende omwenteling van de Belgische landbouwhulp aan arme landen is nodig, zeggen onderzoekers van de UCL. 'België blijft een systeem steunen dat tot klimaatsverandering en hongersnood leidt', reageert Broederlijk Delen.

Olivier De Schutter (UC Louvain), voordien speciaal VN-rapporteur voor het recht op voedsel, concludeert in een nieuwe studie dat van de 1,2 miljard euro ontwikkelingssteun die België tussen 2013 en 2017 in landbouwprojecten investeerde, slechts 16 procent naar zogenaamde agro-ecologie ging. Dat zijn projecten waarbij geen gebruik wordt gemaakt van pesticiden en waarbij met lokale kennis gewassen worden geteeld die in de eerste plaats de voedselzekerheid en de gezondheid van boeren en hun gemeenschappen moeten garanderen.

Uit de studie blijkt ook nog dat 39 procent van de Belgische landbouwsteun 'op geen enkele manier' aandacht heeft voor agro-ecologie en dat 45 procent van de hulp er slechts 'potentieel' aan zou kunnen bijdragen 'zonder dat dit duidelijk is vastgesteld'.

'Dat maar 16 procent van de Belgische ontwikkelingssteun naar agro-ecologie gaat, is een gemiste kans', zegt De Schutter. 'Zeker als je weet dat zowel de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) als de Europese Unie zwaar willen inzetten op duurzame voedselsystemen.'

Die 16 procent is eigenlijk nog een optimistisch cijfer, merkt coauteur Margot Vermeylen op.

'Het zijn vooral ngo's en onderzoeksinstituten die Belgisch ontwikkelingsgeld investeren in duurzame en ecologische landbouwprojecten. Als je alleen kijkt naar de realisaties van de officiële Belgische overheidsfinanciering, kom je uit op een schamele 7 procent.'

Dubbel zoveel honger

De Schutter: 'De Belgische overheid blijft vooral geloven in een landbouwbeleid dat boeren in arme landen dwingt om op grote schaal gewassen te produceren die vervolgens door internationale voedseldistributeurs op de wereldmarkt worden verhandeld. Het is een systeem dat landbouwgronden snel uitput, waarbij systematisch gebruikgemaakt wordt van pesticiden en waarbij vaak ook waardevolle bossen worden gekapt.'

Suzy Serneels, beleidsmedewerker Recht op Voedsel bij Broederlijk Delen, zegt dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking een systeem blijft steunen dat de klimaatverandering versnelt en dat miljoenen mensen in hongersnood brengt. 'Onder impuls van hun regeringen en internationale donoren gingen boeren in arme Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse landen zich steeds meer toeleggen

op exportgewassen die meestal met schadelijke pesticiden worden gekweekt. De eigen voedselzekerheid kwam daardoor in het gedrang, waardoor miljoenen mensen afhankelijk werden van de import van voedselproducten uit Europa en andere rijke landen.'

De kwetsbaarheid van dit systeem wordt tijdens de coronacrisis op dramatische wijze duidelijk, zegt Serneels. 'De coronacrisis deed de export- en importkanalen in elkaar klappen, waardoor voor veel Afrikanen en Zuid-Amerikanen een rampzalige hongersituatie ontstond. Onlangs publiceerde de FAO een alarmerende studie die voorspelt dat het aantal mensen dat honger lijdt dit jaar zal verdubbelen van 135 naar 265 miljoen.'

Cacaosector

Het Belgische ontwikkelingsagentschap Enabel erkent dat er momenteel weinig aandacht is voor agro-ecologie. 'Ook wij zien de noodzaak in om in de toekomst veel meer op duurzame voedselsystemen en agro-ecologie in te zetten', zegt Sofie Van Waejenberge, coördinator Landbouw en Plattelandsontwikkeling bij Enabel. 'Een transitie naar duurzame voedselsystemen, die zowel de sociale aspecten als de ecologische en economische beter in rekening

brengt, is een van prioriteiten waarop we willen inzetten. Dat dit een van de prioriteiten is van de Green Deal van de Europese Unie en ook hoog op de agenda staat bij vele internationale organisaties én een aantal Afrikaanse landen, geeft ons veel meer opportuniteiten. Wij kijken ook uit naar wat de positie van de volgende regering daarrond zal zijn.'

Van de landbouwsteun gaat slechts 16 procent naar agro-ecologie. 39 procent heeft er 'op geen enkele manier' aandacht voor

Suzy Serneels hoopt alvast dat die volgende regering afstapt van het beleid van huidig minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo (Open VLD). 'Minister De Croo drukte bijna manu militari een visie door waarbij werd afgestapt van een beleid dat steeds meer gericht was op duurzame voedselzekerheid naar een vi-

sie die het exportgerichte model van grote landbouwondernemingen centraal stelt.'

In een reactie zegt de woordvoerder van De Croo dat de minister de principes van agro-ecologische landbouw wel degelijk steunt. 'Maar met kleinschalige projecten alleen bereik je niet de gewenste impact. Zonder medewerking van agrobédrijven, supermarkten en verzekeraars zal agro-ecologie, net zoals biolandbouw, marginaal blijven en per definitie een beperkte impact hebben op de broodnodige transitie waar we vandaag voor staan. Het is dus belangrijk om bredere partnerschappen te ontwikkelen, wat niet hetzelfde is als grootschaligheid. De miljoenen kleinschalige landbouwondernemers in Afrika zijn niet gebaat met liefdadigheid. Rendement en duurzaamheid gaan hand in hand.'

De Croo verwijst onder andere naar Beyond Chocolate, zijn initiatief om de omstreden cacaosector eerlijker en socialer te maken. 'Het partnerschap dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking hier is aangegaan met publieke en private partners is baanbrekend, en werd ondertussen ook opgepikt door Nederland, Duitsland en Zwitserland.'

Koen Vidal